

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการพัฒนาคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย เพื่อสร้างคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 และเพื่อศึกษาประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ในด้านความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา และความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้มาจากครูผู้สอนศิลปศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2545 มีโรงเรียนทั้งหมด 175 โรงเรียน มีครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา 175 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 12 ปีการศึกษา 2545 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยกำหนดจำนวนตัวอย่างจากกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เครซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 คน โรงเรียนละ 1 คน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง โดยการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ คู่มือการประเมินผลการเรียน เอกสารที่เกี่ยวข้อง ได้ศึกษาคู่มือการนิเทศการสอน วิธีการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตำราเอกสารงานวิจัย และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ จากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายภาคเรียน และได้กำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ สภาพสังคมไทย การดำรงชีวิตในปัจจุบัน แล้วจึงนำมาสร้างเป็นคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ทั้งหมด 9 หน่วย แล้วนำคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 เสนอประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์, ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข แล้วนำคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ไปทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการหาประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็น แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยเรียงลำดับคะแนนมีความเหมาะสมมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ในแบบสอบถามตอนที่ 2 นี้ แบ่งเป็นความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ 4 ด้าน คือ การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ วัสดุสื่อและอุปกรณ์การสอน การวัดผลและประเมินผล ส่วนในตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยเรียงลำดับคะแนนมีความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาปรับปรุงแก้ไขเป็นครั้งสุดท้ายก่อนนำไปทดลอง (try out) ใช้กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ที่มีได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ระหว่าง 0.22-0.85 และผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจที่มีต่อคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ระหว่าง 0.33-0.85 เป็นค่าอำนาจจำแนกที่ยอมรับได้ จึงนำไปหาค่าความเชื่อมั่นรายด้านและทั้งฉบับ โดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ทั้งฉบับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ทั้งฉบับ 0.89 ผู้วิจัยจึงนำผลการทดลองใช้เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS for Windows

สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างคู่มือนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 มีหน่วยการเรียนรู้ คือ พื้นฐานด้านศิลปะ สื่อการสร้างสรรคด้วยทัศนศิลป์ และทักษะทัศนศิลป์ โดยใช้เวลาในการเรียนรู้ 40 ชั่วโมง

2. ประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศการสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ตามความคิดเห็นของครูที่ใช้คู่มือการนิเทศการสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3

2.1 ความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีความเห็นว่า ประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 มีความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2.2 ประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยศึกษาจากความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า

1. การสร้างคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ คือ พื้นฐานด้านศิลปะ สื่อการสร้างสรรคด้วยทัศนศิลป์ และทักษะทัศนศิลป์นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรให้สอดคล้องและครอบคลุมกับสาระการเรียนรู้ของวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ได้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ เช่น สามารถสร้างสรรคงานทัศนศิลป์ด้วยรูปร่าง รูปทรง ขนาด สัดส่วน สี สันต่าง ๆ ได้ตามความสามารถและความสนใจของผู้เรียนแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับความงามและคุณค่าของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ เป็นต้น ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า การสร้างคู่มือการนิเทศการสอนนี้จึงจำเป็นจะต้องศึกษาหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตร

ศึกษารายละเอียดสาระการเรียนรู้ของแต่ละช่วงชั้น การแบ่งสาระการเรียนรู้ รายปี, รายภาค และ จัดทำแผนการเรียนรู้จึงจะทำให้คู่มือมีประสิทธิภาพได้

2. ความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

2.1 ในด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของคู่มือการนิเทศการสอนวิชา ศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ศิลปะ มีการวิเคราะห์หลักสูตรศิลปศึกษา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ตลอดจนเนื้อหาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน และสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาต่าง ๆ ได้ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมผู้เรียนให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชม ความงามสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ มีการพัฒนาผู้เรียนทั้งทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมได้ ซึ่งได้สอดคล้องกับวิรุณ ตั้งเจริญ (2526, หน้า 108) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ก่อนที่จะมีการจัดการเรียนการสอนนั้น ครูต้องศึกษาทั้งจุดประสงค์และ เนื้อหาวิชา หลังจากนั้นจึงจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์ของวิชาและเป้าหมายหลัก ของหลักสูตรต่อไป เป้าหมายของข้อเสนอแนะที่ผู้ศึกษาหลักสูตรก่อนอื่นเป็นเป้าหมายที่อยู่ บนพื้นฐานของความคิดที่ว่าต้องเชื่อมั่นในหลักสูตรการศึกษาของชาติ ต้องมีแนวโน้มเป็นเอกภาพ ไม่จัดการเรียนการสอนกันตามอำเภอใจและได้สอดคล้องกับ ยุทธศักดิ์ สมแสน (2535, หน้า 61) มีความเห็นว่า ต้องถือจุดประสงค์เป็นเป้าหมายที่ครูผู้สอนจะต้องพยายามทำให้ผู้เรียนบรรลุซึ่ง ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย นอกจากนี้ยังจะต้องเน้น ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวางแผน และทำงานอย่างมีทักษะกระบวนการอีกด้วย ชวลิต ดาบแก้ว และ สุภาวดี เหมทานนท์ (2525, หน้า 42) ได้กล่าวว่า ครูควรศึกษาหลักสูตรศิลปศึกษาให้เข้าใจอย่าง ละเอียดชัดเจน โดยเฉพาะหลักการ จุดประสงค์การเรียนรู้ โครงสร้างเนื้อหาสาระ ให้สัมพันธ์กับ กลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ โดยศึกษาเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากเหตุผล ดังกล่าว ผู้วิจัย ได้นำแนวทางมาสร้างคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา เมื่อครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาได้นำคู่มือ การนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาไปใช้แล้ว จึงมีความเห็นว่า คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา นี้มีความเหมาะสมในด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในระดับมาก

2.2 ในด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตาม หลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 จะเห็นได้ว่า ผู้ที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ได้บรรลุเป้าหมายได้นั้น คือ ครูผู้สอน ผู้วิจัยเห็นว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ยึด

กระบวนการสร้างนิสัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจากผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ พัฒนาความรู้ โดยใช้สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกและปฏิบัติงานตามศักยภาพ ผู้เรียนได้รู้จักประเมินตนเองและปรับปรุงเองได้ การเรียนการสอนมุ่งเน้นสร้างนิสัยในการ ปฏิบัติคนให้คิดตัวผู้เรียนตลอดไป กรมวิชาการ (2535, หน้า 3) สรุปถึงการจัดการเรียนรู้ว่า ให้จัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดเนื้อหาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับการดำรงชีวิต มีเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน ให้ผู้เรียนลงมือคิด ลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอนจนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นกระบวนการ เรียนรู้ ใช้วิธีสอนหลาย ๆ แบบให้เหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยวิธีสอน ที่แก้ปัญหา และได้สอดคล้องกับ อารี สุทธิพันธุ์ (2535, หน้า 142) มีความเห็นว่า ในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้นั้น ครูผู้สอนศิลปะควรมีลักษณะเฉพาะ คือ มีความรู้และความสามารถในการ วิเคราะห์ศิลปะที่มองเห็นโดยตรง เช่น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของศิลปะ ธรรมชาติของนักเรียนมี ความรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์ รู้จักร่วมงานกับคนอื่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักแสวงหา แนวทางใหม่ ๆ รู้จักปรับปรุงของเดิม มีความสามารถปรับปรุงพฤติกรรมได้ และได้สอดคล้อง กับชลอ พงษ์สามารถ (2526, หน้า 65) ได้กล่าวถึงการสอนศิลปะนั้น ผู้สอนอาจใช้วิธีได้หลายวิธี ซึ่งต้องคำนึงถึงเนื้อหา กิจกรรม และเวลาที่เหมาะสม ไม่จำเป็นต้องสอนวิธีเดียว อาจให้หลายวิธี ร่วมกัน ฉะนั้นเมื่อครูผู้สอนมีสมรรถภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีแล้วนั้นย่อมจะประสบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ยึดแนวทางดังกล่าวมาเป็นแนวทางการสร้างคู่มือ การนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษา ทำให้ครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาได้นำคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปะ ศึกษาไปใช้แล้วเห็นว่า คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษามีความเหมาะสมในด้านการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก

2.3 ในด้านวัสดุสื่อและอุปกรณ์การสอนของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษา ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยเห็นว่า วัสดุสื่อและอุปกรณ์การสอนเป็นสื่อกลางให้ ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดข้อสนเทศ หลักการและความคิดไปยังผู้เรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ การใช้สื่อการเรียนที่เหมาะสมอาจมีผลต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จินตภาพ และเป็นสื่อกลางการเรียนรู้ได้ ในการเรียนการสอนศิลปะศึกษานั้น นอกจากจะต้องมีความพร้อม ในตัวบุคคลแล้วยังต้องมีความพร้อมในด้านวัสดุสื่อและอุปกรณ์การสอนด้วย เพราะสื่อที่ดีจะเป็น สิ่งช่วยสร้างความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดี และเป็นตัวกระตุ้นให้การแสดงออกเป็น ไปอย่างมี ประสิทธิภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เดิศ อานันทนะ (2526, หน้า 441) ได้กล่าวถึงสื่อการสอน ศิลปะศึกษาจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแสดงออกอย่างได้ผล

ตามที่ครูได้ตั้งจุดประสงค์ไว้ และได้สอดคล้องกับ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2520, หน้า 95) กล่าวถึงสื่อการสอนเป็นเครื่องช่วยที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย สื่อการสอนมีหลายประเภท มีทั้งประเภทที่เป็นเอกสารและประเภทอุปกรณ์ ผู้ใช้ต้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รู้จักวิธีการจัดทำ จัดหา วิธีการใช้ ตลอดจนการเลือกใช้ให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะวิชาและกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียน ในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนนั้น ครูต้องจัดให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกและใช้สื่อในการจัดกิจกรรมด้วยตนเองด้วย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ วิรุณ ตั้งเจริญ (2526, หน้า 125) กล่าวถึงสื่อการสอนศิลปะศึกษาที่ดี ควรมีปัจจัยโดยที่ตรงกับเนื้อหาการสอน เป็นสื่อที่เป็นรูปแบบและเนื้อหาเร้าความสนใจ เป็นสื่อที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ความคิด เหมาะสมกับบุคลิกภาวะและการรับรู้ เป็นสื่อที่คุ้มค่าและเวลาและการลงทุน นอกจากนี้เป็นสื่อที่ประหยัดหรือใช้วัสดุในท้องถิ่น จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาและนำแนวทางมาดำเนินการสร้างคู่มือ การนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษา เมื่อครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาได้นำคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษาไปใช้แล้ว จึงมีความเห็นว่าคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษานี้มีความเหมาะสมในด้านวัสดุสื่อและอุปกรณ์การสอนอยู่ในระดับมาก

2.4 ในด้านการวัดผลและประเมินผลของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปะศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการวัดผลและประเมินผลวิชาศิลปะศึกษา โดยการเน้นที่กระบวนการทำงาน พัฒนาการรับรู้ของผู้เรียน ความคิดสร้างสรรค์ ความสนใจในการทดลองปฏิบัติงานศิลปะมากกว่าที่จะเน้นความสำเร็จหรือความสมบูรณ์ของผลงาน ซึ่งหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง มีการติดตามประเมินผลตามมาตรฐานของการพัฒนาการเรียนรู้ที่ครอบคลุมการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ซึ่งเป็นเป้าหมายของการพัฒนาการเรียนรู้ที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ และใช้วิธีการประเมินจากสภาพจริงด้วยวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย มีการบันทึกผลการประเมินอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนศิลปะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งได้สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2533 ก, หน้า 15) ได้สรุปเกี่ยวกับการประเมินผลว่า จะต้องประเมินครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และด้านกระบวนการ และได้สอดคล้องกับ ประภัศร นิยมธรรม (2522, หน้า 50-55) ได้ศึกษาและสรุปเกี่ยวกับการวัดผลในวิชาศิลปะไว้ว่า การจัดพัฒนาการของผู้เรียนในด้านความคิดสร้างสรรค์

สุนทรียภาพ การรับรู้ อารมณ์ สติปัญญา สังคม และการวัดพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียน การสอนในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความซาบซึ้งในศิลปะ ทักษะ ทักษะและ การนำไปใช้ นอกจากนี้ได้สอดคล้องกับ สงบ ลักษณะ (2534, หน้า 44) ได้กล่าวถึง การวัดผล และประเมินผลทักษะกระบวนการไว้ว่า อาจวัดในส่วนของความรู้ ความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม วัดใน ส่วนการปฏิบัติและในส่วนของความรู้สึก และได้สอดคล้องกับ เลิศ อานันทนะ (2532, หน้า 29) ได้ กล่าวไว้ว่า วิชาศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีองค์ความรู้ในเชิงคุณภาพ การวัดผลและประเมินผลจึงมี ลักษณะยืดหยุ่น จะทำให้เที่ยงแท้แน่นอนดังเช่นวิชาที่มีความรู้เชิงปริมาณไม่ได้ การวัดผลในวิชา ศิลปศึกษาจึงไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว ครูผู้สอนจะต้องใช้ความพยายามวัดผลหลาย ๆ วิธี และติดตาม ผลอย่างสม่ำเสมอ จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการวัดผลและประเมินผลในวิชาศิลปะแล้วได้นำ หลักการมาสร้างคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษานำไปให้ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาได้ใช้แล้ว ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่า คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตร ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 นี้มีความเหมาะสมในด้านการวัดผลและประเมินผลอยู่ในระดับมาก

3. ประสิทธิภาพของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 โดยศึกษาจากความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือ การนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษายัง ไม่มีคู่มือและแนวทางในการสอนศิลปศึกษาตามหลักสูตร ขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 และจะเห็นได้จากการที่ผู้วิจัยนำคู่มือการนิเทศการสอน วิชาศิลปศึกษา ไปให้ครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาใช้ ครูผู้สอนส่วนมากมีความต้องการคู่มือการนิเทศนี้ไว้เป็นแบบ อย่าง เพื่อเป็นแนวทางในการสอน ทั้งนี้ยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการสอนในกลุ่มสาระวิชา อื่น ๆ ได้อีกด้วย นอกจากนี้ได้สอดคล้องกับ กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524, หน้า 146-148) ได้กล่าว ถึง เอกสารและหลักสูตรมีไม่เพียงพอ เอกสารคู่มือสอน แผนการสอน หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือค้นคว้าประกอบการเรียนก็มีไม่เพียงพอ และได้สอดคล้องกับ นพดล สายทองยงค์ (2536) ได้กล่าวถึงปัญหาการสอนวิชาศิลปะ พบว่า ครูมีปัญหาในด้านทักษะประสบการณ์ศิลปะ และการสอนให้ปฏิบัติ กิจกรรม การใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และยังได้สอดคล้อง กับ ต่อต้าน ธารีเกษ (2537) ได้พบว่า ครูมีปัญหาการสอนวิชาศิลปะทุกด้าน ทั้งวิธีการสอน สื่อ การเรียนการสอน และการวัดผลและประเมินผล จากสาเหตุดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จึงทำให้ครู ผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้คู่มือการนิเทศการสอน วิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากข้อมูลการวิจัยพบว่า ความเหมาะสมของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ในด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านวัสดุสื่อและอุปกรณ์ และด้านการวัดผลและประเมินผล มีความเหมาะสมในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากนั้น ควรจะมีการปรับปรุงและพัฒนาคู่มือการนิเทศการสอนนี้ให้อยู่ในระดับดีมากที่สุดในทุก ๆ ด้าน เพื่อครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาจะได้ใช้เป็นแนวทางในการสอนวิชาศิลปศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด นอกจากนี้ ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์อาจจะนำแนวทางของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ไปนิเทศในการสอนของครูผู้สอนในวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ได้ ทั้งนี้เมื่อคู่มือมีความเหมาะสมมากที่สุดก็จะส่งผลให้ครูผู้สอนมีความพึงพอใจในคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุดด้วยเช่นกัน

2. จากข้อมูลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา เนื้อหาของคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา และการจัดทำคู่มือการนิเทศการสอนในภาพรวมทั้งหมดนั้นมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาอาจจะนำแนวทางไปใช้ หรือปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้ตรงตามสภาพของผู้เรียน หรือสภาพท้องถิ่นนั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของครูผู้สอนเอง และอาจนำเนื้อหาไปบูรณาการกับกลุ่มสาระวิชาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาคู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษาตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3 ถึงแม้ว่าจะมีประสิทธิภาพในด้านความเหมาะสมและความพึงพอใจตามความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาอยู่ในระดับมากก็ตาม ก็ควรจะมีการศึกษาปัญหาของผลการใช้คู่มือการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา เพื่อเป็นแนวทางและปรับปรุงคู่มือการนิเทศการสอนให้ดียิ่งขึ้น และอาจนำไปใช้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป